

Demi Mur

LICE I NALIČJE

M e m o a r i

Prevela
Ksenija Vlatković

 Laguna 

Naslov originala

Demi Moore
INSIDE OUT
A Memoir

Copyright © 2019 by Pajama Party Productions, Inc. All rights reserved.

Published by arrangement with Harper, an imprint of HarperCollins Publishers.

Translation copyright © 2021 za srpsko izdanje, LAGUNA

Ovo delo nije fikcija. Svi događaji i iskustva opisani u njemu su istiniti i verni prikazi autorkinih sećanja, opisani sa najvećom mogućom tačnošću. Neka imena, identiteti i okolnosti su promenjeni kako bi se zaštitila privatnost i/ili anonimnost pojedinih aktera. Ostale ličnosti koje se pominju u knjizi su pročitale rukopis i saglasile se s autorkinim prikazom događaja.

Mojoj majci, mojim ćerkama i ćerkama mojih ćerki

KUĆA ZA GOSTE

Čovekovo biće je kao gostinjska kuća
u koju svakog jutra dođe novi gost.

Radost, tuga, zloba,
poneki tračak svesnosti, pristižu
kao iznenadni posetioци.

Primite ih i ugostite sve!
Čak i kad stigne grupa briga,
koja besno uništava kuću,
lomi nameštaj,
i dalje svakoj od njih ukažite poštovanje.
Možda raspremaju prostor u vama
za neke nove radosti.

Mračnu misao, sramotnu, podlu,
svaku s osmehom dočekajte na pragu i pozovite u kuću.

Blagosiljajte svakog gosta koji vam kroči u dom,
jer svaki je stigao
kao znak iznutra.

Rumi (na engleski preveo Kolman Barks)

SADRŽAJ

Prolog 11

Prvi deo: Opstanak

Prvo poglavlje 17

Drugo poglavlje 30

Treće poglavlje 42

Četvrto poglavlje 51

Peto poglavlje 60

Šesto poglavlje 65

Sedmo poglavlje 71

Drugi deo: Uspeh

Osmo poglavlje 81

Deveto poglavlje 89

Deseto poglavlje 100

Jedanaesto poglavlje 108

Dvanaesto poglavlje 118

Trinaesto poglavlje	132
Četrnaesto poglavlje	141
Petnaesto poglavlje	153

Treći deo: Prepuštanje

Šesnaesto poglavlje	165
Sedamnaesto poglavlje	174
Osamnaesto poglavlje	182
Devetnaesto poglavlje	191
Dvadeseto poglavlje	201
Dvadeset prvo poglavlje	208
Dvadeset drugo poglavlje	218
Epilog	227
Izjave zahvalnosti	231

PROLOG

Samo jedno pitanje mi se vrtelo po glavi: *Kako sam dospela u ovo stanje?*

Ostala sam potpuno sama u kući u kojoj sam živela sa porodicom od svoje udaje, kući koja nam je bila tesna jer sam rodila više dece nego što smo imali praznih soba. Uskoro ću napuniti pedeset godina. Muž za koga sam verovala da je ljubav mog života prvo me je prevario a onda odlučio da ne želi da spasava naš brak. Ćerke više ne razgovaraju sa mnom: prestale su da mi čestitaju rođendan, nisu mi pisale za Božić. Nemam ni glasa od njih. A njihov otac – prijatelj na koga sam se godinama oslanjala – ispario je iz mog života. Karijera za koju sam se grčevito borila otkad sam se sa šesnaest godina iselila iz majčinog stana, tapkala je u mestu, a možda se zauvek ugasila. Sve što mi je nekad bilo važno – čak i moje zdravlje – izgubila sam. Mučile su me žestoke glavobolje i zabrinjavajućom brzinom sam gubila kilograme. Izgledala sam onako kako sam se osećala: razoreno.

Je li ovo život? Pitala sam se. Jer ako jeste, dosta mi ga je. Ne znam šta više tražim na ovom svetu.

Izvodila sam sve neophodne radnje, obavljala sve što treba da se obavi – hranila pse, javljala se na telefon. Prijateljica je slavila rođendan pa sam pozvala neke goste. I sve sam radila što i oni: udahnula sam malo „gasa smejavca“, kad je do mene stigao džoint povukla dim, onako zavaljena na kauč u dnevnoj sobi, dim sintetičke trave (koja se prigodno zvala *diablo*).

A onda mi se sledećeg trenutka sve zamutilo pred očima i najednom sam sebe gledala iz visine. Kad sam u kovitlacu boja napustila svoje telo pomislila sam da je to možda prilika koju sam čekala: mogla bih konačno da okončam svoj bolan i sramotan život. Zauvek bi nestale glavobolje, slomljeno srce i utisak da sam u svemu podbacila – i kao majka i kao supruga i kao žena.

Ali i dalje me je opsedalo isto pitanje: *Kako sam dospela u ovo stanje?* Iako sam kao odrasla osoba doživela ogromnu sreću i uspeh. Iako sam se grčevito borila da preživim detinjstvo. Iako sam živela u isprva čarobnom braku sa jednim čovekom kome sam poželeva da pokažem pravu sebe. Iako sam se *konačno* pomirila sa svojim telom, koje sam prestala da izgladnjujem i mučim – i ratujem protiv njega koristeći hranu kao oružje. Ali na prvom mestu, iako sam odgajila tri ćerke i učinila sve što umem da im budem majka kakvu ja nikad nisam imala. Da li je sve što sam radila bilo uzalud?

I najednom sam se vratila u svoje telo koje se grčilo na podu i čula kako neko viče: „Zovite hitnu pomoć!“.

Vrisnula sam: „Nemojte!“ , svesna šta to znači: pojaviće se kola hitne pomoći i paparaci, a onda i naslovi u žutoj štampi: „Nadrogirana Demi Mur primljena u bolnicu!“ I bila sam u pravu, sve se tačno tako dogodilo. Ali dogodilo se i nešto što nisam očekivala. Po prvi put u životu odlučila sam da se

smirim – da prestanem da jurcam – i suočim se sa sobom. Mnogo sam postigla sa svojih pedeset godina, ali ne mogu reći i da sam mnogo toga istinski *iskusila*, jer većinu vremena nisam bila sasvim prisutna. Bila sam previše uplašena da budem ono što jesam, uverena da ne zaslužujem ništa dobro, mahnito nastojeći da popravim sve što ne valja.

Kako sam dospela u ovo stanje? Ispričaću vam kako.

PRVI DEO

OPSTANAK

PRVO POGLAVLJE

Možda će zvučati čudno, ali vreme koje sam provela u bolnici Mersed u Kaliforniji, kad sam imala pet godina, pamtim kao čarobno. Sedela sam u krevetu u mekoj flanelskoj spavaćici ružičaste boje i čekala redovne vizite – doktore, sestre, roditelje – osećajući se sasvim prijatno. Prošle su dve nedelje otkad su me primili u bolnicu, i donela sam odluku da budem najbolja pacijentkinja na svetu. U toj čistoj, svetloj sobi, činilo mi se da je sve kako treba: poštuje se ustaljeni red koji su odrasli propisali. (U to vreme su se ljudi još divili doktorima i sestrama: zato što su ih svi obožavali, ko god bi se našao u njihovoj blizini osećao se povlašćeno.) Tu je sve imalo smisla: dopadalo mi se što određeno ponašanje uvek dovodi do očekivane reakcije.

Utvrđili su da bolujem od nefroze, bolesti bubrega opasne po život o kojoj se u to vreme vrlo malo znalo – a i to što se znalo, ispitivano je samo kod dečaka. Reč je u suštini o zadržavanju mokraće, jer sistem za filtriranje ne radi kako treba. Sećam se da sam se izbezumila od straha kad su mi genitalije nabrekle, a kad sam ih pokazala majci njena reakcija je bila

panična. Strpala me je u kola i hitno prevezla u bolnicu, u kojoj sam ostala tri meseca.

Moja tetka je bila učiteljica u četvrtom razredu, pa je tražila od svojih đaka da mi bojcama i flomasterima na obojenom papiru napišu želje za brzi oporavak, koje su mi tog popodneva roditelji doneli. Ushitila me je njihova pažnja – pažnja starije dece, koju nisam poznavala. Ali kad sam podigla pogled sa veselih i šarenih pisama, ugledala sam lica svojih roditelja. Prvi put sam osetila da strahuju da bi me mogli izgubiti.

Pružila sam ruku i spustila je na majčinu šaku, a onda joj rekla: „Mama, sve će biti u redu.“

Ona je u to vreme bila klinka. Imala je samo dvadeset tri godine.

Kad je ostala trudna sa mnom, moja mama, Virdžinija King, još je bila tinejdžerka teška četrdeset pet kilograma, i tek je bila izašla is srednje škole Rozvel u Nju Meksiku. Zapravo je bila još devojčurak. Devet sati se porađala u bolovima, a onda su je uspavali u poslednjem minutu pre mog dolaska na svet. Ni za mene ni za nju to nije bio idealan prvi kontakt između majke i ćerke.

Oduvek je postojao jedan deo nje koji kao da nije bio ukorenjen u realnosti, što je značilo da ume da razmišlja izvan okvira. Odrasla je u siromaštvu, ali nije imala mentalni sklop siromaha – nije *razmišljala* kao siromah. Želela je da nam pruži sve najbolje: nikad u kuću nije unela nijednu poznatu marku – ni pahuljica, ni butera od kikirikija, ni deterdženta za veš. Bila je velikodušna, srdačna, gostoljubiva. Za našim stolom uvek je bilo mesta za još jednog. I bila je samouverena na neopterećujući način – nije se kruto držala pravila.

Još kao mala sam shvatila da je Džini drugačija od svih – nije bila kao ostale mame. Još mogu da je vidim kako nas

vozi u školu i jednom rukom drži cigaretu, a drugom se, bez gledanja u ogledalo, šminka – i to perfektno. Imala je sjajnu figuru; bila je sportski građena i radila je kao spasilac u nacionalnom parku Botomles Lejks blizu Rozvela. Takođe je bila zadivljujuće privlačna, imala je svetloplave oči, svetao ten i tamnu kosu. Uvek je vodila računa o svom izgledu, bez obzira na okolnosti: kad bismo pošli kod moje bake, koju smo redovno posećivali svake godine, tražila bi od tate da zaustavi auto u poslednjoj četvrtini puta kako bi mogla da namesti viklere, jer bi tako stigla u grad sa savršenom frizурom. (Mama je išla u školu za negu lepote, mada se nije kasnije u životu time bavila.) Nije bila opsednuta modnim trendovima, ali umela je da se dotera tako da ne izgleda kao da se previše potrudila. Uvek je volela glamurozne stvari – meni je dala ime po jednom kozmetičkom proizvodu.

Mama i tata su bili magnetno privlačan par i umeli su da se zabavljaju: drugi parovi su se lepili za njih. Moj tata, Deni Gajns, nepunu godinu stariji od mame, imao je uvek obešenjački sjaj u očima, zbog čega se činilo da zna tajnu koja je svima interesantna. Imao je prelepa usta i sjajne bele zube, čiju belinu je dodatno isticala njegova maslinasta koža: izgledao je kao latinoamerička verzija Tajgera Vudsa. Bio je to jedan šarmantni kockar sa sjajnim smislom za šalu. Pored njega vam nikad nije bilo dosadno. I vazda je hodao po ivici noža – ali većito uspevao da se provuče. Ponašao se kao prava muškarčina i stalno se takmičio sa svojim bratom blizancem, većim i snažnijim od njega, koji je postao marinac dok su tatu odbili jer je imao lenjo oko, baš kao i ja. Verovala sam da je to naša specijalna kopča: videla sam to kao dokaz da on i ja na isti način vidimo svet.

Tata i njegov brat blizanac bili su najstariji od devetoro dece. Tatina majka, poreklom iz Portorika, čuvala me je dok

sam bila beba. Umrla je kad sam imala dve godine. Tatin tata je imao irske i velške krvi, bio je kuvar u ratnom vazduhoplovstvu i jezivi alkoholičar. Živeo je sa nama dok sam bila mala, i sećam se da majka nikad nije htela da me ostavi samu u kupatilu s njim. Kasnije se pričalo o seksualnom zlostavljanju. I moj tata je, kao i ja, odrastao u kući punoj tajni.

Deni je završio srednju školu Rozvel godinu dana pre Džini, i kad je otišao na studije u Pensilvaniju, ona se nije osećala sigurno – a njena nesigurnost je dodatno porasla kad je otkrila da ima malu „cimerku“. I onda je uradila ono što će raditi svaki put kad se u njihovoj vezi oseti ugroženo: počela je da se viđa sa drugim tipom da bi tatu učinila ljubomornim. Smuvala se sa Čarlijem Harmonom, kršnim mladim vatrogascem čija porodica se doselila u Nju Meksiko iz Teksasa. Čak se i *udala* za njega, mada je taj brak kratko trajao, i završio se čim je njihova romansa postigla željeni efekat: tata je dotrčao nazad. Onda se razvela od Čarlija i udala se za mog oca 1962. A ja sam se rodila devet meseci kasnije. Ili sam barem tako mislila.

KO GOD ČUJE „Rozvel“ uvek pomisli na male zelene ljude, ali u mojoj kući niko nikad nije pominjao neidentifikovani leteći objekat. Rozvel iz mog detinjstva bio je vojno naselje. Imali smo najveću poletnu-sletnu stazu u Sjedinjenim Državama (služila je kao dopunska staza za svemirski šatli) u okviru vazduhoplovne baze Voker, koju su zatvorili krajem šezdesetih godina prošlog veka. Osim toga, imali smo drvorede pekana, polja lucerke, prodavnicu pirotehničkih sredstava, mesnu industriju i Levisovu fabriku. Mi smo bili utkani u rozvelski milje, bili smo važan deo zajednice. I naše dve porodice su se izukrštale, pa mi je recimo rođaka

s mamine strane, Diana, istovremeno bila i tetka. (Mamina sestričina se bila udala za tatinog najmlađeg brata.)

Mama je imala mnogo mlađu sestru, Čarlin, koju smo zvali Čok, i ona je bila čirliderka u srednjoj školi. Džini se postavila kao njena zaštitnica, a ja sam bila minijaturna maskota naše ekipe. Mama bi, recimo, prokrijumčarila u auto-bioskop čitavu bandu devojčica, koje bi se kikotala ležeći jedna preko druge u njenom gepeku. Imala sam osećaj da sam i ja jedna od velikih devojčica – ravnopravna učesnica u njihovim vragolijama. Obukle bi mi uniformu kao svoju, a Džini bi mi sredila frizuru. Na školskim priredbama bila sam velika senzacija: istrčala bih u malom tirkiznom trikou u završnici tačke, izvela sve glavne pokrete koje su me naučile, sve zajedno sa čuvenim pokazivanjem srednjeg prsta. To je bilo moje prvo iskustvo u izvođačkim vodama, i uživala sam u svakoj sekundi. A dopalo mi se da vidim koliko je moja mama srećna.

Tata je tih dana radio u marketingu u *Rozvel dejli rekords*. Ujutru bi ostavio mami paklicu cigareta i novčanicu od jednog dolara, za koju bi ona kupila veliku flašu pepsija u prodavnici na ćošku i pijuckala je čitavog dana. Moj tata je želeo da bude uspešan: radio je vredno i zabavljao se žestoko – ponekad i previše žestoko. Ponekad bi bančio sa jednim od mojih stričeva, a svi su bili od onih što vole da se pobiju kad popiju. (Ali ne zaboravite da su svi oni imali tek dvadeset i neku.) Nije bilo neobično da se tata vrati kući sav pocepan posle neke od tih kavgi. Voleo je da se potuče, a voleo je da gleda i druge kako se tuku. Kad sam bila mala – zapravo previše mala – vodio me je na lokalne boksterske mečeve. Sećam se da sam sa tri godine stajala na stolici i pokušavala da vidim ring. Pitala bih tatu: „Za koju boju šortsa navijamo?“ Vodio me je da gledamo dvojicu koja se mackljaju: tako je izgledalo moje i tatino zajedničko vreme.

I mama i tata su prema istini imali opušteni odnos, nazovimo ga tako, ali mislim da je tata zapravo uživao kad god uspe nekoga da namagarči. Došao bi, na primer, na kasu da plati račun, ali bi rekao blagajniku: „Da bacimo novčić: duplo ili ništa.“ To je bio taj kockar u njemu, i uvek je pokušavao da se izvuče sa svim što je radio. U to vreme nisam znala tačnu reč, ali njegova nepromišljenost me je punila strepnjom. Uvek sam bila na oprezu, uvek vodila računa kad će neko da se naljuti. Sećam se kao kroz maglu kako je, kad sam imala četiri godine, jedan čovek došao pred našu kuću i počeo da lupa pesnicama na vrata, sećam se koliko sam se prestravila jer nisam znala ni šta se događa ni zašto se događa, ali osećala sam strah u svojoj kući. Verovatno je to bio neko koga je tata nasamario. Ili neki tip s čijom ženom je spavao.

Imala sam skoro pet godina kad se rodio moj brat Morgan, prema kome sam se odmah postavila zaštitnički. Uvek sam bila čvršća od njega. On je sad veliki momak – visok sto devedeset centimetara i snažan – ali bio je sićušan kao klinja, i toliko lep da su ljudi uvek mislili da je devojčica. Bio je zahtevna beba, pa mu je mama uvek popuštala: „Samo daj malom šta hoće!“ bio je njen večiti refren. Sećam se jedne duge vožnje do moje tetke u Tolidu, kad je Morgan imao dve godine; roditelji su mi dodali flašu piva sa prednjeg sedišta i ja sam ga polako pojila njime, kao da je mleko, dok nismo stigli do našeg odredišta. Nema potrebe da kažem da se nije više dernjao kad smo izašli iz kola.

Uopšte ne tvrdim da sam bila savršena sestra: ako ništa, nadimak koji sam dala Morganu bio je „Bulja“. (Moja omiljena metoda mučenja bila je da ga prikujem za patos, prdmem sebi u šaku i stavim mu je preko nosa.) Ali od prvog dana sam imala jasan osećaj da moram da ga čuvam – oboje sam

morala da čuvam, zapravo, jer naši roditelji nisu bilo od onih što trepere oko svoje dece. Jednom se Morgan, kad je imao tri ili četiri godine, popeo na naslon kauča da bi gledao kroz prozor i počeo da skače, i sećam se da sam rekla mami: „Pašće i povrediće se!“ Što se i desilo, naravno, i mada sam pokušala da ga uhvatim, onako mala nisam uspela. Doduše ublažila sam mu donekle pad, ali ipak je rascopao glavu o ivicu stolića. Bila je to kao scena iz filma: mama je skočila i dreknula: „Ne mrđajte se!“, a onda mu zamotala peškirom krvavu glavu pa smo ga hitno odvezle u bolnicu. Imao je frakturu lobanje, i dugo pošto su ga zašili ličio je na Frankenštajna.

Ubrzo pošto se Morgan rodio preselili smo se iz Rozvela u Kaliforniju, i to je bilo prvo u nizu preseljenja koja će obeležiti naše detinjstvo. Mama je zaključila da tata ima ljubavnicu, pa je uradila ono što ju je njena mama naučila da uradi kad uhvati muža da švrlja: odvojila ga je od „problema“. Ženama u mojoj porodici očito nije padalo na pamet da vučeš problem za sobom dokle god tamo gde ideš vodiš i muža švalera.

Za mnoge ljude je već pomisao na selidbu veliki korak. Ogromna promena koja iziskuje pronalaženje novog doma, cimanje i maltretiranje oko uspostavljanja novog života, traženja novog doktora, hemijskog čišćenja i piljarnice – da ne pominjem što decu treba navikavati na novu školu, učiti ih kuda ide školski autobus i tako dalje. Takav poduhvat zahteva mnogo promišljanja, pripremanja i planiranja.

Kod nas to nije bio slučaj. Brat i ja smo izračunali da smo u detinjstvu barem dvaput godišnje menjali školu, a često i češće. Tek kasnije sam shvatila da ne žive svi ljudi tako. Ne mogu ni da zamislim kako izgleda imati prijatelje od vrtića.

Moji nisu ulepšavali selidbu zbog nas dece. Prvo bi rasla slutnja da se nešto kuva, da se kuje neki plan, a sutradan smo

već šibali putem u jednom od brojnih automobila zemljanih tonova koje su moji roditelji vozili: mevrík boje rđe, mrki pinto, svetlo smeđi ford falkon. (Svi su bili novi novcati, sem tatinog čuvenog tirkiznog beler ševroleta iz 1955.) I često su nam selidbu predstavljali kao neminovnost: tata je toliko dobar u svom poslu – što on *zaista* jeste bio – pa je morao da ode da radi u druge novine u drugom gradu. A naša dužnost je da ga podržimo. I tih prvih godina, selidbe nisu delovale kao neka važna stvar ili velika muka. Naprosto smo tako živeli.

IMALA SAM JEDANAEST godina kad su me drugi put smestili u bolnicu zbog bubrega, što se slučajno ili ne baš slučajno, dogodilo odmah posle još jedne tatine afere. Naravno, u to vreme nisam znala u pravom smislu da tata švrlja, pa ipak ne mogu da ne pomislim kako su razbuktavanja mojih problema sa bubrežima bile reakcije mog tela na ono što se događalo u kući. Bolest je delovala kao flaster, i barem je na kratko vreme u središte pažnje vraćala našu porodicu.

Ironično je to što se u to vreme činilo da je sve leglo na svoje mesto: prošlo je bilo nekoliko godina od našeg ponovnog povratka u Rozvel i imala sam utisak da smo tu oduvek. Živeli smo u slatkoj trosobnoj seoskoj kući; imala sam svoju sobu, krevet sa ružičastim baldahinom i prekrivač u istoj boji. Morgan je delio sobu sa tatinim mlađim bratom Džordžom. (Džordž je živeo sa nama od moje pete godine – iako skitnice u duši, moji roditelji su ga primili kod sebe bez oklevanja kad je tatina mama umrla i on ostao bez doma. Bio mi je kao stariji brat.) Sprijateljili smo se sa četvoro dece koja su živela preko puta nas, i neprekidno smo se šetali iz jedne u drugu kuću – bio je to prvi put da

samo dovoljno dugo živeli na jednom mestu da mogu da steknem prijatelje.

Vraćala sam se iz škole jednog dana kad sam osetila kako mi neobična vrelina struji telom. Osetila sam kako mi se koža stomaka i obraza sve jače napinje. Odjurila sam u kupatilo i svukla pantalone da proverim „ribicu“, ali ovog puta sam cela oticala.

U katoličkoj bolnici Sent Meri u Rozvelu o meni su se brinule časne sestre. Brzo sam se navikla na poznati raspored: dvaput dnevno su mi merili količinu urina i analizirali krv – bilo je to pre nego što su izmislili male plastične kanile pa su mi svaki put zabadali iglu u venu. Ali i pored bockanja i pipkanja, osećala sam se prijatno, svesna da se neko brine o meni.

Igrom slučaja, Morganu su u isto vreme operisali kilu, pa su nas stavili u istu sobu. Već sam bila doktorirala bolnički život, osim toga, bila sam i starija od njega: barem dok smo ležali u toj sobi, ja sam bila glavna. (Jesmo se svađali oko toga šta ćemo gledati na televizoru, a kako je to bilo vreme pre daljinskih upravljača, morali smo da zovemo časnu sestru kad god hoćemo da promenimo kanal. Morgan se nije potresao oko toga što je cimamo – imao je šest godina – ali meni se nije dalo da izgubim svoj status najbolje pacijentkinje na svetu. Nije mi bilo žao što ga otpuštaju iz bolnice, čim mu je bilo bolje.)

Po povratku u školu i dalje su morali redovno da mi uzimaju uzorak urina, pa su me izvlačili sa časova i slali u direktorovu kancelariju da bi ustanovili jesam li užinala. Toliko sam bila otečena od steroida da su me deca iz razreda pitala jesam li ja Demina sestra. Nisam se više osećala posebno kao što sam se osećala u bolnici: bilo me je stid i osećala sam se drugačije od druge dece. Nije mi prijalo da me ljudi gledaju takvu.